

Установа адукацыі
«Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт»

Беларуская мова
Кантраляваня самастойныя работы
і метадычныя рэкамендацыі
для студэнтаў
нефілалагічных факультэтаў

Наваполацк 2014

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ДЛЯ СТУДЭНТАЎ ПА НАПІСАННІ КАНТРАЛЯВАНых САМАСТОЙНЫХ РАБОТ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Кантраляваныя работы падрыхтаваны ў адпаведнасці з патрабаваннямі тыповай вучэбнай праграмы для вышэйшых навучальных устаноў, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 2 верасня 2008 г. (Рэгістрацыйны № ТД-СГ.015/тып) і прызначаюцца студэнтам нефілалагічных факультэтаў. Яны накіраваны на свядомае авалоданне сістэмай арфаэпічных, фанетычных, арфаграфічных, лексічных, граматычных і стылістычных сродкаў беларускай мовы адэкватна мэце і тэме выказвання ці сітуацыі прафесійных або справавых зносін.

Пры падрыхтоўцы кантраляванай работы студэнту неабходна пазнаёміцца з прапанаваным спісам літаратуры, знайсці патрэбныя падручнікі і дапаможнікі, вывучыць правілы адпаведных раздзелаў і толькі тады прыступаць да выканання пэўнага задання кантраляванай работы. Асаблівую ўвагу неабходна звярнуць на афармленне дакументацыі па-беларуску, а таксама на пераклады. Бясспрэчна, самая складаная частка кантраляванай работы – пераклады, бо тэксты, як правіла, насычаны прафесіяналізмамі, устойлівымі спалучэннямі слоў, дзеепрыметнымі і дзеепрыслоўнымі словазлучэннямі, пабочнымі і ўстаўнымі канструкцыямі, складаным сінтаксісам. Галоўная задача студэнта пры перакладзе – зрабіць яго не толькі дакладным, але і літаратурна-мастацкім (гэта значыць перадаць кожнае слова ў кантэксце, а не паасобку).

У сувязі з існаваннем беларуска-рускага двухмоўя ў кантраляваных работах асаблівая ўвага канцэнтруецца на спецыфічных асаблівасцях беларускай мовы, што патрабуе ад студэнтаў абавязковай работы з арфаграфічнымі, перакладнымі, тлумачальнымі, этымалагічнымі, тэрміналагічнымі і іншымі слоўнікамі.

Выкананне кантраляванай работы па роднай мове дапаможа студэнтам адэкватна перакладаць і рэферыраваць навуковыя, спецыяльныя і службовыя тэксты з рускай мовы на беларускую і наадварот з улікам стылістычнай прыналежнасці і своеасаблівасці іх лексіка-граматычнай будовы, дазволіць павысіць арфаграфічную і пунктуацыйную граматычнасць, набыць навыкі і ўменні вымаўлення і мыслення па-беларуску, пісьменнага афармлення справавых лістоў і афіцыйных дакументаў.

ПАТРАБАВАННІ ДА АФАРМЛЕННЯ І ВЫКАНАННЯ КАНТРАЛЯВАНАЙ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

1. Кантраляваная самастойная работа па беларускай мове выконваецца ў сшытку на 12 лістоў ці на лістах фармату А4 (або ў камп'ютарным варыянце). Работа падпісваецца на вкладцы (па-беларуску) па ўзоры:

Кантраляваная самастойная работа
па беларускай мове (прафесійная лексіка)
Студэнта (кі)___курса _____групы
_____факультэта
Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта
Рыжко Аляксандра Мікалаевіча

Заліковая кніжка № _____

Дамашні адрас: 211440, г.Наваполацк, вул.Маладзёжная, д.74, кв.45,
тэл. 53-52-34

2. Апошняя лічба заліковай кніжкі абазначае нумар кантраляванай самастойнай работы.

3. Пасля вызначэння нумара кантраляванай самастойнай работы студэнт знаёміцца са зместам работы, вывучае матэрыял па падручніках і вучэбных дапаможніках па беларускай мове, працуе са слоўнікамі.

4. Перад выкананнем задання запісваецца яго нумар і ўмовы.

5. Кантраляваная самастойная работа выконваецца ў сшытку ці на лістах фармату А4 (або ў камп'ютарным варыянце) сінім, фіялетавым ці чорным чарнілам. Запісы павінны быць акуратнымі і зразумелымі для рэцэнзента.

6. Студэнт выконвае самастойна свой варыянт кантраляванай самастойнай работы. Калі будзе ўстаноўлена, што работа выканана не самастойна, то яна не залічваецца. Студэнту даецца новае індывідуальнае заданне.

7. Кантраляваныя самастойныя работы, у якіх не выкананы ўсе заданні, адсутнічае спіс выкарыстанай літаратуры або вкладкі якіх падпісаны па-руску, не прымаюцца і не рэцэнзуюцца.

8. Атрымаўшы кантраляваную самастойную работу на дапрацоўку, студэнт павінен у ёй жа выправіць усе памылкі, адзначаныя рэцэнзентам.

9. Студэнт дапускаецца да экзамену (заліку) пры наяўнасці кантраляванай самастойнай работы з адзнакай «да абароны».

10. Кантраляваная самастойная работа (для завочнікаў) павінна паступіць ва ўніверсітэт для праверкі не пазней чым за 15 дзён да пачатку сесіі.

НУЛЯВЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярэце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Абзначце вымаўленне прыназоўніка ў наступных словазлучэннях.

Узор: жыў з жонкай – [ж], размаўляў з чалавекам – [ш].
Зрабілі з бярозы, выйшлі з двара, сплялі з саломы, ліў з вядра, звесткі з гісторыі, пашылі з шоўку, з жыцця героя, пайсці з песняй, апавяданне з часопіса, артыкул з Канстытуцыі.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Мен..дж..р, энц..клапедыя, Н..свіж, аб..ліск, б..нзін, дз..вяты, мес..ц, бал..рына, по..с, сп..ктакль, л..генда, кал..ктыў, Свіц..зь, дз..сятка, дз..журны, Г..рманія, с..ржант, восемдз..сят, м..травы, ц..гнік, дэз..фекцыя, вас..мнаццаць, ф..награма, семдз..сят, за..нець, Антары.., шэс..дз..сят.

4. Раскрыце дужкі і запішыце, дзе трэба, вялікую літару.

(дз)ень (п)ерамогі, 9 (м)ая, (л)аўрэат (дз)яржаўнай (п)рэміі, (к)аляды, (п)алеская (в)ёска, (м)ікрараён (з)ялёны (л)уг, (з)аслужаны (дз)еяч (к)ультуры (б)еларусі, (а)йчына, (дз)ень (н)араджэння, (г)рамадзянская (в)айна, (в)ялікдзень, (г)рунвальдская (б)ітва, (з)аходняя (б)еларусь, (к)анстытуцыя (р)эспублікі (б)еларусь, (с)партыўнае (т)аварыства «(д)ынама», (с)узор'е (в)ялікай (м)ядзведзіцы, (г)азета «(к)ультура», (п)олаччына, (б)еларускі (дз)яржаўны (ў)ніверсітэт (к)ультуры і (м)астацтваў, (н)ароды (у)сходу, (д)апятроўская (э)поха.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Акцыз, дэфіцыт, калькуляцыя, кансорцыум, баніфікацыя, дэмпінг, адралогія.

6. Да прыметнікаў у словазлучэннях запішыце сінонімы.

Мяккі голас, мяккі характар, чыстае сэрца, чысты позірк, яркі талент, цвёрдая воля, цвёрдыя веды, цвёрды позірк, цвёрды намер, белы свет, востры зрок, востры пах.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Она была лучшей исполнительницей народных песен; просить о помощи; сидеть на ольхе; увидеться с деревенским тамадой и запевалой;

послать за доктором; издевались над животным; старинная рукопись; маленький котёнок; потешаться над сестрой; смеяться над младшим; не сделать из-за лени; встречаться по вечерам; а я кое-кого из вас, кажется, знаю?; раскинувшийся сад; овладеть знаниями; в девятом часу утра; сегодня – двадцатое октября; проездной; профессор; почтальон; Соловьёв; воробьи; приближающийся дождь; осокорь; шиповник; щавель; папоротник; сирень; камыш; боярышник; жимолость; крыжовник; пырей; расщеплённый; Брандт; безвыездно; миллиардер; мышление.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Надзея Рыбка, медаль, дзіця, 257, ніхто.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Перабегчы, падстрыгчыся, адракацца, нацерціся, звесціся.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Студэнты на практычных занятках разгледзелі эпітэты і роль іх у сказе. 2. Разам злучылася ўсё: і фізічная боль, і крыўда, і жаль. 3. Воля птушцы даражэй залатой клеткі. 4. Неспакойнае мора грозна кідала хвалі на ўзвышаючыяся побач скалы. 5. Трохі пачакаўшы, выцце, яшчэ больш жудаснае, паўтарылася зноў. 6. Як у сябе нічога не мае, так на сабе найбольш чапляе. 7. Досыць ясна і коратка вывеў свой рэзюмэ старшыня.

11. Напішыце даверанасць на атрыманне грошай па паштовым пераводзе, адрасаваным на імя другой асобы.

ПЕРШЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Абзначце над літарай **з**, які гук вымаўляецца ў наступных словах.

Узор: швагер - [г'], гразь – [γ]

Гісторыя, гуз, грыб, дыялог, прапаганда, ганак, гармата, стог, гузік, скарга, гвалтоўны, грэчка, агрэст, готыка, рэзгіны, агрэсія, гонта.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Кам..ют..р, ф..льклор, ф..рт..піяна, з..мправізаваць, кал..ндар, «П..сняры», д..рыжор, раз..сціся, ц..рымонія, адна..менны, дэз..нфармацыя, с..мнаццаць, спец..нструмент, канф..ранс..е, інтэрпр..тацыя, н..жыцц.. - здольны, с..местр, п..са, сальфеджы.., р..петыцыя, пасляслоў..е, прэм..ера, абан..мент, вас..мнаццаць, мец..нат, інт..л..генцыя, в..ртуоз, семдз..сят.

4. Запішыце словы разам, асобна, праз дэфіс.

Аўдыё (візуальны), (экспрэс) выставы, (даведачна) бібліяграфічны, канкурэнта (здольнасць), (супер) вокладка, (шмат) кроп'е, (па-за) праграмаю, (высока) адукаваны, (50) годдзе, (добра) вядомы, (вакальна) сімфанічны, (значна) палепшаны, (філасофска) гістарычны, (мастацка) публіцыстычны, (агульна) (усходне) славянскі, чаму (сьці), паўночна (усходні), (паў) краіны, (агульна) адукацыйны, (спец) інструмент, (тэле) пастаноўка, 17 (гадовы), як (небудзь), (заходне) еўрапейскі, (паў) Мінска, (паў) метра.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Субвенцыя, рэфакцыя, біпатрыды, авіза, аўтаркія, дэфляцыя, панегірык.

6. Да прыметнікаў у словазчэннях запішыце сінонімы.

Вострае слова, востры боль, востры смак, востры жарт, глыбокія веды, цесная дружба, чэрствы характар, востры язык, цяжкі позірк, калючы смех, свежы вецер.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Работать с Лепевым Васей; встреча с коллегой Шурой; подойти к дочке; быть благодарным судьбе; поблагодари брата; пойти по ягоды; две третьих; коснуться этого вопроса; удивляться удаче; болеть ангиной; в семи километрах от города; слышал своими ушами; а ведь, пожалуй, кое в чём он был прав; случившееся; что-то комбинировать; жениться на хорошей девушке; дедушке – около семидесяти; здоровье; хореография; аккордеонист; меньше; пресмыкающееся; раскинувшиеся поля; вне конкуренции; ёж, собственность, обложка; расщепить; инженер; лодырь; попадья; почерк; обомшелый; белена; третья перепись; юфть запылилась; какая-то надпись; железнодорожная насыпь; началась лесостепь.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Жэня Саўчанка (м.р.), палын, ягня, 368, нішто.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Перадаць, пераліць, цярпець, збегчы, несціся.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Прабуюць моц сваіх крылляў, імкліва носячыся ў небе, прыгожыя ластаўкі. 2. Сонца весела ўсміхнулася выглядваючы з-за гарызонта. 3. Вочы ў Андрэя яшчэ больш блакітныя, чым у сястры. 4. Вярталіся іх чалавек пяцьдзсят. 5. Толькі што распусціўшыся кветкі прыгожа выглядалі сярод раскінуўшыхся кустоў вяргіні. 6. Я не хацела вас пакрыўдзіць, выбачайце мяне. 7. Раптоўна на мяне нахлынулі і расхвалівалі ўспаміны.

11. Напішыце ліст-запрашэнне на Міжнародную навукова-практычную канферэнцыю, прысвечаную юбілею вядомага паэта (пісьменніка).

ДРУГІ ВАРЫЯНТ

1. Падбярыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Які гук вымаўляецца на месцы літары **i** ў наступных словах і спалучэннях слоў.

Узор: у маі – [ji], мароз і вецер [ы].

Краіна, брат і сястра, у гаі, іхні, дождж ішоў, цацкі і цукеркі, па іголку, заіскрыўся, педінстытут, аб'інець, іскра, контрыгра, у Іры, мозаіка, з Італіі, сёння і заўтра, снег ідзе, вазьму і застануся.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Бл..ха, бр..зент, хр..стаматыйны, каш..лёк, д..сант, ч..мадан, Токі.., д..мантаж, лод..р, др..зіна, ж..мчужына, д..легат, гл..ток, р..спубліканскі, Ватэрло.., ш..сцісот, р..сора, вод..р, зж..ваць, ч..рада, ж..тон, ш..снаццаць, тр..вога, ц..гельня, пр..зідэнт, хр..шчэнне, зач..сцвець, семдз..сят.

4. Раскрыйце дужкі і запішыце, дзе трэба, вялікую літару.

(в)ершы (к)упалы, (о)рдэн (а)йчыннай (в)айны I ступені, (м)ележаўскія (р)аманы, (к)оласаўскія чытанні, (п)олацкі (дз)яржаўны (ў)ніверсітэт, (м)іністэрства (а)дукацыі (р)эспублікі (б)еларусь, (м)лечны (ш)лях, (д)зень (н)астаўніка, (в)ыбары ў (н)аваполацкі (г)арадскі (с)авет (н)ародных (д)эпутатаў, (п)аўночны (л)едавіты (а)кіян, (г)енрых (ч)ацвёрты, (з)аслужаны (н)астаўнік, (в)ыканаўчы (к)амітэт (в)іцебскага (а)бласнога (с)авета (н)ародных (д)эпутатаў, (г)рузінскае (в)іно, (с)ізіфава (п)раца.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Прэамбула, мажор, мінор, чартар, сюррэалізм, рэкламацыя, ідыёма.

6. Падбярыце беларускія сінонімы да наступных слоў.

Воўчы апетыт, ружовыя мары, срэбны голас, светлыя падзеі, залатыя рукі, залатое сэрца, жалезны характар, жалезныя нервы, рэдкі выпадак, тонкі намёк, халодны прыём, гарачы час.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Комментарии к переводу на французский язык; написано красными чернилами; к местному самоучке; казался тихоней; простите меня; извиниться перед преподавателем; жениться на Марии; забыть про уроки;

вымытая посуда; чужой карман; смотреть за собой; заведующая детским садом; мне не на кого пенять – сам виноват; протопленная печь; наливалась поспевающая в поле рожь; раздумываться от волнения; по одноимённому роману; три новых дома; необразованный; жизнерадостный; добросовестный; въехать; сугроб; развивающиеся страны; невыносимая боль; поехать за дровами; начало в семь часов вечера; церемониал; фиорд; богатство; молодёжью; путешествие; охра; можжевельник.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Коля Рыбка, стэп, кураня, 539, сам.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Збегчыся, ссекчы, залежаць, нанесці, звесці.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Купала пісаў, што «ад прадзедаў спакон вякоў мне засталася спадчына...». 2. Гуляючы па парке, нам трапіліся старажытныя дубы. 3. Зблізку вочы Ганны здаваліся яшчэ больш вішнёвымі. 4. Студэнты-падарожнікі падышлі да таго возера, акаймаванага высокім чаротам. 5. Уваходзячы ў аўдыторыю, выкладчык пачаў заняткі. 6. Ідучы да дому, з'явілася жаданне наведаць сябра. 7. Волька нікому не паскардзілася: не хацела, каб над ёю смяяліся людзі.

11. Напішыце распіску аб атрыманні ад гарадской турысцкай базы ў часовае карыстанне спартыўнага інвентару (5 палатак, 15 спартыўных касцюмаў, 15 рукакоў, 15 компасаў).

ТРЭЦІ ВАРЫЯНТ

1. Падбярэце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Абзначце, як вымаўляюцца свісцячыя зычныя.

Узор: снег – [с'], скінуць – [с]

Схема, свісток, спектр, аб дарвінізме, смех, сфера, скептык, сцюжа, атмосфера, шчасце, схіл, сфінкс, подзвіг, з'ява, здзейсніць, у прызме, згінуць, згіб, злёт, пяскі, скіфы, у адозве, аб нацыяналізме.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Д..путат, ж..ніцьба, м..тазгодны, д..лікатны, лід..р, в..семсот, пер..лёт, д..настыя, кр..меньчык, кр..мен..зём, зж..наць, р..дыска, ад..кватны, пац..лаваць, др..ўляны, Ры..-дэ-Жан..йра, лат..рэйны, с..стрыны, с..ржант, бо..зь, б..зладдзе, роўн..дзь, м..тро, з П..трусём, кіб..рнетыка, мац..рык.

4. Запішыце словы разам, асобна, праз дэфіс.

(Вела) крос, (Нава) грудак, (мікра) раён, (контр) адмірал, беларуска (моўны), бела (ружовы), вечна(зялёны), (авія) пошта, (стэрэа) труба, (паў) гектара, (прайдзі) свет, (хата) чытальня, (бомба) сховішча, (паў) акна, (фота) карэспандэнт, (авія) дэсант, (норд) вест, (баба) яга, (штаб) кватэра, (жар) птушка, (высока) мастацкі, вада (лазны), агульна (славянскі), жанчына(урач), буда(кашалёўскі), ярка (зялёны), Заходне (Сібірская) нізіна, часткова (асветлены) будынак, (паў) горада, прэм'ер (міністр).

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Імідж, вердыкт, ноу-хау, аксіды, экспрэсіянізм, манаграма, ісцец.

6. Падбярыце беларускія сінонімы да наступных слоў.

Пафас, аргументы, мемуары, апатыя, сентыментальная жанчына, аўтаномнае забеспячэнне, аптыміст, дыспут, афіша, апанент, вакуум, дыплом.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Пропустил индивидуальное занятие; большое спасибо за дружескую поддержку; отдаться науке; не давать покоя Петру-лежебоке; убедительная просьба; студенческие строительные отряды; не удалось из-за тебя; дивиться погоде; трудовая мозоль; настоящее чудо; читать по ночам; потянуло гарью; гроздь винограда; не с кем посоветоваться в последнее время; собравшиеся люди; земля, дождями разжиженная; почитаемый коллега; из зависти к другу; посадить на меже; немилосердно; шестнадцатый; антифашистский; здоровье; гребля; сегодня – двадцатое января; четыре новых завода; в полутора километрах от железнодорожной станции; три целых и четыре десятых сантиметра; две пятых населения; невидимый луч; угрожающее положение; развенчанный авторитет; выжатый лимон; тростник.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Жэня Барута (ж.р.), суддзя, парася, 675, сябе.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Адбегчы, гарнуцца, напіцца, стрыгчыся, звесці.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Абапал дарогі стаялі бырозы, пачалі ападаць з якіх пажоўкляы лісце. 2. Не верылася, што ў гэты час на зямлі адны людзі здзекуюцца над другімі, што існуе смерць, гора. 3. Мне некаму і некалі гаварыць аб гэтым. 4. Глядзеўшы фільм, я даведаўся шмат новага. 5. Бяскрайняя степь раскінулася перад намі. 6. Вядомыя артысты рэдка мяняюць свой амплау. 7. Студэнт рашыў складаць план і выпісаць цытаты.

11. Напішыце вышэйстаячаму начальніку дакладную запіску аб неабходнасці прыняць адміністрацыйныя меры да супрацоўніка, які парушыў правілы тэхнікі бяспекі.

ЧАЦВЁРТЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Абзначце вымаўленне прыназоўніка ў наступных словазлучэннях.

Узор: жыў з жонкай [ж], размаўляў з чалавекам [ш].

Выехаў з лесу, прадукт з селенам, вучыўся з Сашай, воз з сенам, пазнаёміўся з Жэнем, працаваў з Шурам, звесткі з геаграфіі, задача з геаметрыі, сустрэўся з шафёрам, хлеб з жыта, матэрыял з ліпы.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Кілам.тровы, не.ўважлівы, завз.ь, гройскі, Аргн.нціна, мккаваты, сувз.ь, заз.лянелі, Хрсон, бтонны, мтодыка, крамічны, здз.йсняцца, ..фрэйтар, ..ўрапейскі, лснічоўка, цгнікі, пляда, млагучны, пасвеў, смігадовы, зерн..сушылка, вугл..кіслы, жыцц..сцв..рджальны, высв..тліць.

4. Запішыце ўсе магчымыя формы ступеней параўнання наступных прыметнікаў.

Прыгожы, марозны, кульгавы, лясісты, добры, дрэнны, жывы, вялікі, малы, хворы, дакладны, блакітны.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Дэкларацыя мытная, дэнансацыя, калькуляцыя, дыфузія, дэкаданс, парадыгма, рэквізіты.

6. Да іншамоўных слоў падбярыце беларускія адпаведнікі.

Дыямент, рэзерв, рэфрэн, рэвізія, шарм, карэкцыя, гіпотэза, варыянт, інструкцыя, ваяж, басейн, мемуары.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Перечень произведений печати; часть научно-справочного аппарата издания; должен извиниться за опоздание; быть большим обжорой; июльские ночи теплее сентябрьских; мои наилучшие пожелания; болеть корью; говорить о жизни; душистый табак; твоё доверие; уверенная поступь; пёстрая шаль; некем заменить на этой работе; осознанная ошибка; увянувшая трава; ухаживать за девушкой; метрах в двадцати; периодика; территория; идеалы; Григорьевич; голубика; дверь; хлопоты; хитрость; совесть; двойня; сумерки; пятьюдесятью восьмью; беречь; дробью; пивка;

обручение; жасмин; вкусное какао; очень кислый щавель; мертвая зыбь; старый комод; едкая гарь; заполненный водой ухаб.

8. Запішыце лічбы словамі і раскрыйце дужкі.

2 (акно, дзверы, хлопчык, боты); 3 (браты, сын, сані, радавы, кацяня); 4 (рабочы, коні, акно, дзяжурны, вароты); 5 (гусі, настаўніца, ягня); 9 (дзеці, пласкагубцы, студэнтка); 14 (стагоддзе); 200 (комбайн); 755 (слухач); $\frac{2}{3}$ (заданне); $\frac{3}{5}$ (гектар); 1,04 (метр); 6 (медзвездзяня); 85 (кніг); 76 (спартсмен); 252 (цяля); $\frac{1}{4}$ (літр).

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Пад'есці, вязацца, віцца, ірвацца, берагчы.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Хлапчукі паплылі, дзе рэчка рабіла круты паварот. 2. Пахвала маці была для мяне самай найвышэйшай узнагародай. 3. Слухаючы гэту музыку, успамінаецца лета. 4. Да позняга вечара не сунялася нясцерпная боль у назе. 5. Две апошніх зімы выдаліся марознымі і снежнымі. 6. Пасля рамонту матор змазаўся. 7. Вынутыя з вокнаў дубэльты аднеслі ў майстэрню.

11. Напішыце заяву аб дазvole здаць датэрмінова экзамены (прычына): 1) дэкрэтны водпуск; 2) неабходнасць санаторнага лячэння; 3) камандзіроўка за граніцу...).

ПЯТЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярэце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Спішыце словы, падкрэсліце зычныя і галосныя, напісанне якіх не супадае з вымаўленнем.

Узор: грыб, не быў.

Адценне, перабежчык, філасофскі, змерзціся, нясвіжскі, на вокладцы, перакладчык, носьбіт, барацьбіт, грамадскі, нашчадкі, схіліцца, здзіўляешся, адпрацаваць, нялёгкі, без песень, сшытак, казка, не надта, непагадзь.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

За..граць, Лю..міла, ра..ольнік, у..чуваць, па..за, характ..рыстыка, д..браякасны, рацы..нальны, ба..вінне, ад..ютант, п..ўнагалоссе, уз..сці, інж..нер, л..снікі, н..навісьць, ш..равокі, г..н..яльны, пя..чаны, п..ўнаводны, рады..с, б..егалоўка, в..дасховішча, ц..вёрды, здароў..е, міл..ярд, кап..ё.

4. Запішыце словы разам, асобна, праз дэфіс.

(На) заўсёды, (на) заўтра, (у) пустую, (на) двое, (у) абрэз, (да) волі, (там)сама, (да) хаты, (што)ночы, (у) адзіночку, (па) другое, (на) жаль, (усё) адно, сам (на) сам, (па) мойму, (як) раз, (на) памяць, (усё) роўна, (без) разбору, (як) след, (пад) вечар, (у) высь, (з) ранку (да) вечара, (а) поўначы, дзень (у) дзень, (на) вока, (з) ходу, (без) аглядкі, (за) панібрата, (за) мяжой, (ні) (за) грош, (анты) навуковы падыход.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Маркетынг, акцыз, аніёны, імпрэсіянізм, факсіміле, юстыцыя, квант.

6. Да запазычаных слоў падбярыце беларускія адпаведнікі.

Баталія, іронія, імітацыя, аналогія, антыкварны, індывідуальны, карэктны, манера, вакантны, ландшафт, сімптом, канфідэнцыяльны.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Войти в открытую дверь; неспелая ежевика невкусная; встречаться со свидетельницей Олей Ючко; помочь круглому сироте; музыкальный театр; сестра старше брата на пять лет; похож на отца; писать по адресу; слышалась фальшь; зелёный салат; горькая полынь; высокий стебель; чьи-то шаги слышались из-за поворота; трудящийся человек; расходившееся море; смеяться над самим собой; охотиться за лисой; отголосок; примадонна; интеллект; ультразвук; кольцо; аффикс; глоссарий; аффрикаты; аттестация кадров; хозрасчётная эффективность; третейский судья; социально-групповые интересы; дипломатический иммунитет; корреспондентский счёт; правосудие; георгин.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Саша Рагачоў, дзядзя, медзвездзяня, 877, хто-небудзь.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Недадаць, сабрацца, ненавідзець, усплысці, памяць.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Як толькі ўзыйшло сонца, і ажыла, загаманіла вясковая вуліца. 2. Разважаючы над радкамі, успамінаецца народная мудрасць. 3. Пацяшаліся студэнты над аднакурснікам для адводу вачэй. 4. Галя папрасіла маці пафарбаваць свае валасы. 5. Здрада страшней за кулю. 6. Вёска знаходзілася ў паўтарах кіламетрах ад жалезнадарожнай станцыі. 7. Мы збіралі брусніцы, чарніцы, грыбы і іншыя ягады.

11. Напішыце службовую запіску аб неабходнасці паляпшэння матэрыяльна-тэхнічнай базы арганізацыі.

ШОСТЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбяршыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.
2. Абзначце вымаўленне падкрэсленых зычных і спалучэнняў зычных.
Узор: ледзь – [ц’].

Бесчалавечны, грузчык, нясвіжскі, смяешся, адгрузчык, ракетчык, праходчык, гарадскі, на рэчцы, адцадзіць, латышскі, праезджы, салдатчына, адчапіць, летчык, скідка, зжаты, падцёк, адчайна, захапляешся, лодка, выкладчык.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Транс..арданскі, па..шоў, пера..грыванне, пры..сці, раз..шоўся, выс..каортны, п..ўварсты, ч..рнакрылы, ф..такартка, ільн..семя, ..абласцей, Матэ..уш, ..астравы, ..ордэнскі, ..охкаць, індывід..м, педагогічны ..ніверсітэт, стра..с, ваку..м, пачулася «..ра», дзядзька ..ладзімір, студзен..скі, ц..вік, вас..мёрка, сустрэн..ся, парц..еры, вераб..і, восемдз..сят.

4. Запішыце словы разам, асобна, праз дэфіс.

(Абы) да каго (не) звяртайся; калі (ж) небудзь зразумее; (абы) дзень (да) вечара; даверыўся (такі); (такі) сказаў праўду; усё (ж) (такі) зразумеў; былі (то) былі, але (не) доўга; так (то) яно так; даў (бы) адпачыць; глядзі (ж) (не) спазніся; сама (што); дзе (сьці) увечары; калі (небудзь) раскажу; зноў (такі) папярэдзілі; (абы) з кім дамовіўся; прачытаў кнігу (не) (без) карысці; (не) давыканаць план; (не) дачытаць раман; амаль (не) выпраўленыя памылкі; (не) раней чым заўтра, далёка (не) поўны адказ; (не) прыяцель, а проста знаёмы.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Кемпінг, генацыд, канверсія, катыёны, алітэрацыя, этымалогія, натарыят.

6. Да запазычаных слоў падбяршыце беларускія адпаведнікі.

Прыярытэт, сэрвіс, сінхронны, сурагат, траўма, вібрыраваць, фіяска, традыцыя, контур, шэраг, рэктар, манумент.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Вход по пригласительным билетам; древняя рукопись; назначить свидание свидетелю Александру Климченко; оказать помощь бедному калеке; музыкальный слух; Западная Двина шире и длиннее Припяти; последняя запись; глубокая жалость; постоянная дрожь; белая лебедь; зелёный огурчик; перочинный ножик; она закрыла лицо обеими руками;

странствующий музыкант; голубые сияющие глаза; по моему суждению; увидеть сквозь туман; бессмертие; интонирование; Фейербах; вдоль; дублёрка; йод; локаут; коалиция; плагиат; репатриация; акционерный банк; диалектология; идеография; идиома; причастие; функциональная стилистика; бархатцы; Шмидт; Кронштадт; шестнадцатый; балластный.

8. Запішыце лічбы словамі і раскрыйце дужкі.

18 (выйграны матч); 3 (старанная дзяўчынка); 17 (прачытаны нумар часопіса); 8 (знаёмы мужчына); 56 (вучні старэйшых класаў); з 500 (тысяча рублёў); паміж 2 (блізкія людзі); 250 (кіламетр ад Мінска); 32 (парася); перад 867 (навучэнцы); 2 (дзверы); 5 (доўгі дзень); 253 (цяля); 3/5 (плошча); 2,35 (тона); 21,1 (ачко).

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Адбегчыся, абцерабіцца, здаць, залежаць, грэбціся.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Пачуліся песні дзяўчат, якія былі нам добра вядомы. 2. Слухаючы лекцыю выкладчыка, узнікаюць розныя думкі. 3. Менш усяго любіў я хімію. 4. Нечакана ён захварэў пнеўманіяй. 5. Маўкліва стаялі пры дарозе тры старых бярозы. 6. Пад акном раслі самыя найпрыгажэйшыя кветкі. 7. Часам птушка садзілася на галлё хвоі, і тады з яе сыпаўся снег.

11. Напішыце анатацыю або рэцэнзію (на выбар) на падручнік ці ВМК па асноўнай спецыяльнасці.

СЁМЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Запішыце пары слоў. Абзначце фанемы, якія іх адрозніваюць.

Узор: вугал – вугаль [л] – [л’].

Сад – сядзь, сваты – святы, віць – выць, стол – столь, нос – нёс, надрэз – наадрэз, шыць – сшыць, патрымаць – падтрымаць, насенне – на сене, расаднік – рассаднік, серб – серп, расчапіць – расшчапіць, грыб – грып, род – рот, казка – каска.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Прадпры..мальнік, за..кацца, між..нстытуцкі, пра..снаваць, па..менна, мн..гавяковы, п..ўстагоддзя, ч..рнавокі, св..еасаблівы, шыр..каэкранны, пасля ..ніі, еса..л, архівары..с, станцыя м..тро «..сход», арганізацыя

..льтралевая, самадзяржаў..е, дз..вес..це, стан..це, ц..віс..ці, барац..біт, пагалоў..е, цюмен..скі, піс..меннасць, ін..шы, шэсц..сот, шэс..дз..сят.

4. Запішыце словы разам, асобна, праз дэфіс.

(Архі) рэакцыйны, (ультра) фіялетава, (псеўда) навуковы, 50 (годдзе), Растоў (на) Доне, (вечна) зялёны, (шэра) зялёны, (віцэ) канцлер, (паў) месяц, (польска) літоўскі, машына (надзейна) сканструяваная, (пасля) рэвалюцыйны перыяд, (руса) бароды артыст, (многа) нацыянальны край, (ні) (за) што, (да) волі размаўляць, (у) тупік, (да) астатку, (у) меру, (з) налёту, (на) гара, глядзеў (на) верх, (у) глыб пушчы, быць (на) віду, (як) раз паспеў, кінуліся (на) ўздагон, (па) беларуску, (у) глыб ныраць.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Тэктоніка, эмітэнт, дэвальвацыя, дысананс, мадэрнізм, імунітэт дыпламатычны, круіз.

6. Да архаізмаў і гістарызмаў падбярыце сучасныя беларускія словы.

Саета, гаспода, мосенж, ляк, жырандоль, манускрыпт, бортнік, баярын, соцкі, грабар, ваявода, вятрыла.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Керамическая посуда; вокальное пение; сидеть на площадке с дедушкой Кузьмой; уникальная область художественной деятельности; музыкальная грамота; доброкачественная вещь; стройный тополь; старая шинель; золотая туфелька; вёдра черники и земляники; крепкий узелок; речушка юности; каждый час дня и ночи имеет какую-либо свою особенность; выдающийся писатель; вселять заблудившимся надежду; из глубины комнаты; тоска по Родине; бобр; мышление; одиннадцать; собственность; горбушка; демаркация государственной границы; акцентология; артикуляция; проклитика; словарь идиом; этимологический словарь; коллегияльность; валовый национальный продукт; кооператив; самокупаемость; ионизация; ива; подсолнух.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Прафесар Барысаў, дзядуля, гусяня, 968, што-небудзь.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Здацца, разабраць, вылецець, хацець, абцерціся.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Жняя ўвасабляе сабой ідэал беларускай працоўнай жанчыны, якая авеяна любоўю да людзей. 2. Падсілкаваўшыся, дарога здалася не такой цяжкай. 3. Вынікі конкурса абвяшчае аўтарытэтны журы. 4. Надвор'е з кожным днём становіцца лепшае. 5. Усякі дзень адкрыты магазін. 6.

Раніцай вырашылі ехаць за сенам. 7. Андрэй, іх адзіны сын, закахайся і збіраецца жаніцца на Верачцы, мілавіднай дзяўчыне.

11. Складзіце аб'яву пра сустрэчу з вядомым паэтам (пісьменнікам). У аб'яве дайце кароткую інфармацыю пра чалавека, сустрэча з якім адбудзецца.

ВОСЬМЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярыце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.

2. Затранскрыбіруйце словы.

Узор: подзвіг [пóдз'в'іх], снаданне [с'н'эдан'н'э].

Айсберг, більярд, недасведчанасць, грамадства, прыезджы, з'езд, сядзьце, дзядзька, світанне, аддаляешся, наесціся, адзінаццаць, бязлюддзе, абхазскі, падзямелле, аддзяліць, стагоддзе, салаўіны, Ілья, яркія.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

Звыш..нт..лігентны, між..рыгацыйны, знакаміты ..льнавод, за..рдзецца, за..кацца, чырв..наармейскі, м..татурыст, п..літэхнічны, р..ўнабедраны, м..тагоншчык, Лары..он, ..абласны, на..огул, вялікая ..льдзіна, ка..чук, песні-..спаміны, пя..дз..сят, рака ..са, дыназа..р, За..ралле, едз..це, Н..ю-..рк, іў..еўскі, між..ярусны, в..сем..сот, аген..чык, раз..бяр, у радас..ці.

4. Запішыце ўсе магчымыя формы ступеней параўнання прыслоўяў.

Высока, прыгожа, даўнавата, мала, многа, прыкметна, жорстка, ціха, добра, дрэнна, зразумела, удала, гучна, ціха, хутка.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

АВІР, абаліцыя, маніторынг, нуклоны, перыфраза, анафара, кансорцыум.

6. Да архаізмаў і гістарызмаў падбярыце сучасныя беларускія словы.

Атрамант, стырно, перст, балагол, буклі, веча, губерня, дойдзі, езуіт, аснач, ланіты, рагавень.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Объявление о встрече одноклассников; бежать с Костей за Алёшей и Машей; в коммуникационном процессе; рассказ короткий, но интересен; крыжовник крупнее красной смородины; в незнакомом тексте; украинская степь; двухлетний гусь; пушистая шаль; рисовая крупа; далёкий огонёк; песенка сестрички; кто-то вошёл в соседнюю комнату; распустившийся цветок; соответствующие выводы; перетереть в муку; высохнуть в щепку;

дремота; черёмуха; отвязать; правительство; колыбельная; земельный кодекс; дрессированный; рессора; церемония; измениться; успокоиться; облигация государственных займов; Госзнак; идентификация; Декларация прав человека ООН; одуванчик; клевер .

8. Выпраўце памылкі ў словазлучэннях і спалучэннях слоў.

З трохстамі пяццю; каля паўтара тысяч; дзвум студэнткам; двецце пятьдесят; аб трохста сарака дзевяці; дзвюма рукамі; трыццацьпершы; чатыры сёмых; восенню тысяча дзевяцьсот семнацатага года; з шасцістамі трыма; з абедзвух місак, дзвесці шэсцьдзсят; летам тысяча васемсот семнацатага года; трохстамі пятнаццацю; на абодвух руках; каля трохставасьмідзсяці метраў ад леса; зімой тысяча васемсот дванацатага года.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

Наесціся, навучыцца, смяцца, збіць, напасвіць.

10. Выпраўце недакладнасці.

1.Пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі забіты раней селянін выступае як нешта большае. 2.ПДУ правяла матэматычную універсіяду абітурыентам. 3.Пабываўшы ў кабінэце дэкана факультэта, студэнтамі былі зроблены адпаведныя вывады. 4.Людзі доўга дзівіліся цуду, зробленаму рукамі майстра. 5.Любы ў адказе за народнае багацце. 6.Па тэрыторыі Беларусь больш Балгарыі. 7.Каля дарогі расла хвоя, якая была разгалістай.

11. Напішыце ліст-просьбу ў рэктарат аб забеспячэнні жылём на час здачы экзаменаў (перападрыхтоўка па спецыяльнасці, на час праходжання практыкі – на выбар).

ДЗЯВЯТЫ ВАРЫЯНТ

1. Падбярэце і перакладзіце тэкст на беларускую мову па спецыяльнасці (0,5 старонкі ліста фармату А4). У перакладзеным варыянце падкрэсліце словы-тэрміны іншамоўнага паходжання.
2. Укажыце ў дужках (праз транскрыпцыю), якія гукі абазначаюць выдзеленыя літары.

Узор: Іля – [i]ль[ja].

Іўеўскі, мерыдыян, люблю, Ядвіся, заінець, вераб'іны, якасць, ёд, прыезд, іхні, матчына, касьба, экзамен, вучышся, схіліцца, лебедзь, радасць, мядзведзь, суражскі, дождж, суседскі, суддзя.

3. Устаўце, дзе трэба, прапушчаныя літары.

..нізацыя, фразе..лаг, рэ..білітацыя, пр..фтэхадукацыя, д..браякасны, др..бнаўласніцкі, па..мчацца, Г..расім, ве..лка, за ..льнозаводам, тры..мвірат, класна-..рочны, Ба..віннік, Мек..а, фарпос..ны, ня..час..ны, кантрас..ны, ненавіс..ны, Салаў..ёў, Далёкі ..сход, па-..рачэбнаму, пя..дз..сят, семдз..сят, хатын..скі, шэс..дз..сят, ц..вёрды, раз..язны, восемдз..сят, мн..гаграннасць.

4. Раскрыйце дужкі і запішыце, дзе трэба, вялікую літару.

(н)асовічаў (с)лоўнік, (м)ележаўскія (р)аманы, (к)рапівоўская (т)ворчая (м)анера, (г)ордзіеў (в)узел, (а)нтонаў (а)гонь, (т)аварыства (ч)ырвонага (к)рыжа і (ч)ырвонага (п)аўмесяца, (м)іністэрства (з)а межных (с)праў, (в)ыканаўчы (к)амітэт (г)омельскага (а)бласнога (с)авета (н)ародных (д)эпутатаў, (в)учоны (с)авет (у)ніверсітэта, (з)аслужаны (д)зеяч (н)авукі (б)еларусі, (б)лізкі (у)сход, (г)азета «(л)ітаратура і (м)астацтва», (м)едаля «(з)а (а)двагу», (д)зень (н)астаўніка, (к)оласаўскія (ч)ытанні.

5. Напішыце па-беларуску тлумачэнне наступных тэрмінаў.

Трэнінг, лізінг, акламацыя, алатрапія, калізія, ізатопы, авуары.

6. Да архаізмаў і гістарызмаў падбярыце сучасныя беларускія словы.

Лемантар, магістрат, памор, радца, раць, рэляцыя, станавы прыстаў, дзясніца, ярэмец, гута, каліта, ураднік.

7. Перакладзіце словы і словазлучэнні на беларускую мову.

Беседовать о нашей старосте группы; росла умницей; идти со своим коллегой; был самоучкой; в километрах двух от дома; книга интереснее телеэкранизации; серебряная медаль; вкусное яблоко; подделанная подпись; красивый жираф; тонкий ремешок; приподнятая бровь; может быть, я тебе чем-нибудь смогу помочь; затаившийся соловей; выжатый лимон; апеллировать к общественной мысли; лёгок на помине; возвышенность; аннулировать; путешествие; взморье; огниво; денежная система; экономические законы; шедевры; кодификация законодательства; подписка о невыезде; дрезина; переосмысленный; всенародное голосование; валютные ценности, освобождение от должности; подорожник.

8. Праскланяйце наступныя словы і спалучэнні слоў.

Калега Барута (ж.р.), імя, зубраня, 787, хтосьці.

9. Праспрагайце наступныя дзеясловы.

З'есці, абысці, апрануцца, віць, аддаць.

10. Выпраўце недакладнасці.

1. Ціха ў гэтым святым месцы, толькі чуецца звон званоў. 2. Пазнаёміўшыся з умовамі конкурса, настрой сапсаваўся. 3. Да нас прыйшоў самы старэйшы дзед. 4. На засяданні кафедры гаварылі аб

арганізаванні і правядзенні Міжнароднай канферэнцыі. 5. У гэтым годзе ягады буйней звычайных. 6. З самага дзяцінства гне яна сваю маладую постаць на панскім надзеле. 7. Снег тоўстым пластом кладзецца на халодныя яблыні, да зямлі прыгнуўшы маладзенькія галіны.

11. Напішыце справавы ліст-прапанову аб супрацоўніцтве.

ЛІТАРАТУРА

1. Абабурка, М. Культура беларускай мовы. - Мн., 1994.
2. Антанюк, Л. А. беларуская навуковая тэрміналогія. - Мн., 1987.
3. Беларуская мова / пад рэдакцыяй М. С. Яўневіча. - Мн., 1991.
4. Бадзевіч, З. І., Пішам па-беларуску. Даведнік па арфаграфіі і пунктуацыі з каментарыямі. З. І. Бадзевіч, Г. М. Валочка, І. У. Кандрацэня, Л. П. Кунцэвіч, А. А. Лукашанец. - Мн., 2010.
5. Бурак, Л. І. Сучасная беларуская мова. - Мн., 1974.
6. Грыгор'ева, Л. М. Сучасная беларуская мова. - выд. 3-е. - Мн., 1978.
7. Каўрус, А. А. Культура слова. - Мн., 1963.
8. Каўрус, А. А. Стылістыка беларускай мовы. - Мн., 1980.
9. Каўрус, А. А. Дакумент па-беларуску: Справаводства. Бухгалтэрыя. Рыначная эканоміка. - Мн., 1994.
10. Красней, В. П. Лексіка і фразеалогія беларускай мовы. - Мн., 1982.
11. Лепешаў, І. Я. Асновы культуры мовы і стылістыкі: Практыкум. - Мн., 1989.
12. Лепешаў, І. Я. Практыкум па беларускай мове. І. Я. Лепешаў, Г. М. Малажай, К. М. Панюціч. - Мн., 2001.
13. Панеўчык, В. У. Састаўленне службовых дакументаў. - Мн., 1995.
14. Плотнікаў, Б. А. Кіраўніку аб мове. - Мн., 2001.
15. Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. - Мінск: Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь, 2008.
16. Сямешка, Л. І. Курс беларускай мовы. Л. І. Сямешка, І. Р. Шкраба, З. І. Бадзевіч. - Мн., 1996.
17. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка беларускай мовы. - Мн., 1995.
18. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка тэксту. - Мн., 2002.
19. Янкоўскі, Ф. М. Беларускае літаратурнае вымаўленне. - Мн., 1976.
20. Янкоўскі, Ф. М. Беларуская мова. - Выд. 3-е. - Мн., 1978.

СЛОЎНІКІ

1. Беларуска-рускі слоўнік: У 2 т. - Мн., 1988-1989.
2. Беларускі арфаграфічны слоўнік/ Пад рэд.А.А.Лукашанца. -Мн.,2010
3. Бірыла, М.В. Слоўнік націску ў беларускай мове. -Мн., 1992.
4. Булыка, А.М. Слоўнік іншамоўных слоў. -Мн., 1999.
5. Грабчыкаў, С.М. Слоўнік паронімаў беларускай мовы. -Мн., 1994.
6. Киселев, И.А. Русско-белорусский фразеологический словарь. -Мн., 1991.
7. Клышка, М.К. Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў.-2-е выд. /Пад рэд. Л.А.Антанюк. -Мн., 1994.
8. Краткий русско-белорусский словарь экономических и бухгалтерских терминов. -Мн., 1994.
9. Русско-белорусский словарь: В 2 т. -Мн., 1982.
- 10.Слоўнік беларускай мовы: Арфаграфія. Арфаэпія. Акцэнтацыя. Словазмяненне/ Пад рэд. М.В.Бірылы. -Мн., 1987.
11. Старычонак, В.Д. Слоўнік амонімаў беларускай мовы.-Мн., 1991.
12. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: У 5 т. -Мн., 1977-1984.
13. Юрыдычны энцыклапедычны слоўнік. -Мн., 1992.
14. Юрэвіч, А.Л. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў. -Мн., 1962.

ЗМЕСТ

Метадычныя рэкамендацыі для студэнтаў па напісанні кантраляваных самастойных работ па беларускай мове.....	
Патрабаванні да афармлення і выканання кантраляванай самастойнай работы.....	
Нулявы варыянт кантраляванай работы.....	
Першы варыянт кантраляванай работы.....	
Другі варыянт кантраляванай работы.....	
Трэці варыянт кантраляванай работы.....	
Чацвёрты варыянт кантраляванай работы.....	
Пяты варыянт кантраляванай работы.....	
Шосты варыянт кантраляванай работы.....	
Сёмы варыянт кантраляванай работы.....	
Восьмы варыянт кантраляванай работы.....	
Дзевяты варыянт кантраляванай работы.....	
Літаратура. Слоўнікі.....	

Складальнік
Сяргей Антонавіч Вялюга

Беларуская мова
Кантраляваныя самастойныя работы і метадычныя рэкамендацыі
для студэнтаў нефілалагічных факультэтаў

211440 г. Наваполацк, вул. Блахіна, 29